

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної та військової хірургії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКОВСЬКИЙ

01 вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Загальна хірургія»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

Одеса 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 8 від 29 червня 2023 року).

Розробники: д.мед.н., проф. Каштальян М.А., д.м.н., проф. Вансович В.С., ас. Білаш О.В.

Програму обговорено на засіданні кафедри загальної та військової хірургії
Протокол № 1 від 28.08.2023р.

Завідувач кафедри Михайло КАШТАЛЬЯН

Погоджено із гарантом ОПП Валерія МАРІЧЕРЕДА

Програму ухвалено на засіданні предметної циклової комісії з хірургічних дисциплін ОНМедУ
Протокол № 1 від 30.08.2023р.

Голова предметної циклової методичної комісії з хірургічних дисциплін Василь МИЩЕНКО

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри Загальної, військової та хірургії
Протокол № 1 від "04" 09 2023р. з кафедри френології

Завідувач кафедри Михайло КАШТАЛЬЯН
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № _____ від "____" _____ 20__ р.

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Денна форма навчання Обов'язкова дисципліна
Кредитів: 5	Спеціальність 222 «Медицина»	Рік підготовки: 3
Годин: 150	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	Семестри V-VI Лекції 20 год.
Змістових модулів: 8		Семінарські (0 год.) Практичні 80 год. Лабораторні (0 год.) Самостійна робота 50 год. у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.) Форма підсумкового контролю – диференційований залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі хірургії та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Формування вмінь та навичок: з основних заходів, необхідних для організації роботи у хірургічному відділенні; забезпечення профілактики виникнення та розповсюдження внутрішньо-лікарняної інфекції; засвоєння знань з основ місцевої та загальної анестезії; з діагностики станів та захворювань, що потребують на хірургічне лікування; формування морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

2. Опанування навичок: з накладання пов'язок з використанням різноманітних перев'язочних матеріалів, для надання першої медичної допомоги при таких станах як кровотеча, закриті пошкодження м'яких тканин, перелом кістки, вивих, синдром тривалого стиснення, рана, опік, відмороження; для підготовки і проведення трансфузії компонентів крові донора; для діагностики і диференціальної діагностики при різноманітних хірургічних інфекційних процесах; зі збору скарг, анамнезу, об'єктивного обстеження хірургічного хворого.

3. Опанування вмінням: визначати тактику невідкладної допомоги, при станах та захворюваннях зумовлених хірургічною патологією; вміння вибирати метод знеболення в залежності від стану хворого і наявної хірургічної патології; отримання вмінь щодо вибору лікувальної програми і засобів профілактики при хірургічній інфекції; обстеження хірургічного хворого та оформлення результатів у відповідній медичній документації.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- ІК – Здатність розв'язувати типові та складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- **Загальних (ЗК):**
- ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК4 Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності
- ЗК6 Здатність приймати обґрунтовані рішення
- ЗК7 Здатність працювати в команді
- ЗК8 Здатність до міжособистої взаємодії
- ЗК11 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК12 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків
- ЗК15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
- **Спеціальних (СК):**
- СК1 Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані
- СК2 Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів
- СК3 Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання
- СК6 Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.
- СК7 Здатність до діагностування невідкладних станів
- СК8 Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
- СК10 Здатність до виконання медичних маніпуляцій
- СК16 Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм
- СК24 Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1 Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

ПРН5 Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН6. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

ПРН7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із

захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН8. Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вмiти обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН14. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомоги при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН17 Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН18. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН24 Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- сучасні концепції вітчизняної і зарубіжної теоретичної і практичної хірургії;
- основні принципи організації хірургічної допомоги населенню України;
- основи організації раціонального режиму і лікування хірургічного хворого;
- загальні елементи догляду за хірургічними хворими;
- теоретичні аспекти про перев'язочний матеріал і способи його застосування;
- теоретичні основи сучасної антисептики;
- теоретичні аспекти профілактики виникнення і розповсюдження внутрішньо-лікарняної інфекції;
- класифікацію, клінічні прояви, наслідки кровотечі, методи тимчасової і кінцевої зупинки кровотечі;
- теоретичні і практичні аспекти трансфузії препаратів донорської крові та кровозамінників;
- ускладнення при гемотрансфузії, заходи для їх профілактики і лікування;
- основи анестезіології;
- основи реаніматології, клінічні прояви термінальних станів, їх діагностику, стадії і заходи при проведенні серцево-легеневої реанімації;
- загальні питання травматології, онкології та трансплантології;
- засоби і способи транспортної іммобілізації;
- теоретичні аспекти про рани і рановий процес, лікування ран;
- загальні питання хірургічної та ВІЛ-інфекції;
- клініку, діагностику та лікування окремих гнійно-запальних захворювань м'яких

тканин, сухожилків, кісток та суглобів;

- методику обстеження хворого, особливості обстеження хворого з хірургічною патологією;
- структуру медичної карти стаціонарного хворого.

Вміти:

- накладати бинтову пов'язку на різні ділянки тіла;
- накладати лонгету з гіпсу;
- вибирати засіб для транспортної іммобілізації, накладати шини Крамера, Дітерікса;
- провести дезінфекцію різних інструментів та предметів догляду за хворими;
- організувати відповідні санітарно-епідемічні умови для різних приміщень хірургічного відділення;
- виконати підшкірну, внутрішньом'язову ін'єкції, провести венепункцію, становити внутрішньовенний катетер, налаштувати систему для трансфузії кровозамінників і компонентів донорської крові;
- виконати катетеризацію сечового міхура м'яким катетером, поставити очисну та сифонну клізму, промити шлунок зондом;
- підготувати операційне поле;
- застосувати заходи для профілактики виникнення пролежнів;
- провести диференційну діагностику при кровотечі, виявляти ознаки розвитку геморагічного шоку;
- застосувати способи тимчасової зупинки кровотечі, вибирати спосіб для кінцевої зупинки кровотечі;
- визначити групу крові за системою ABO та Rh, провести тести на індивідуальну сумісність крові реципієнта та донора, вибрати тести на сумісність при трансфузії компонентів донорської крові, організувати і провести трансфузію еритроцитарної маси, свіжозамороженої плазми;
- вибрати адекватний спосіб анестезії для проведення того чи іншого втручання;
- провести діагностику термінальних станів, виконувати заходи елементарної підтримки життя;
- діагностувати різноманітні травматичні пошкодження;
- надавати першу медичну допомогу при різноманітних травматичних пошкодженнях;
- вибрати хірургічну тактику при лікуванні різних стадій ранового процесу;
- вибрати засоби для місцевого застосування при лікуванні ран в залежності від стадії ранового процесу;
- діагностувати різноманітні інфекційні хірургічні процеси, проводити між ними диференційну діагностику;
- діагностувати гнійно-некротичну стадію розвитку інфекційного хірургічного захворювання;
- вибирати відповідну хірургічну тактику для різних стадій розвитку хірургічної інфекції;
- скласти лікувальну програму при різних інфекційних хірургічних захворюваннях;
- проводити збір анамнезу та об'єктивне обстеження хірургічного хворого;
- оформити карту стаціонарного хворого для пацієнта з хірургічною патологією.

3. Зміст навчальної дисципліни

ВВЕДЕННЯ В ХІРУРГІЮ. ДЕСМУРГІЯ. ОСНОВИ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІЧНОГО РЕЖИМУ В ХІРУРГІЧНІЙ КЛІНІЦІ. НЕВІДКЛАДНІ ХІРУРГІЧНІ СТАНИ. ОСНОВИ ТРАНСФУЗІОЛОГІЇ, АНЕСТЕЗІОЛОГІЇ ТА РЕАНІМАТОЛОГІЇ (МІСТИТЬ 8 ЗМІСТОВИХ МОДУЛІ)

Змістовий модуль 1. Десмургія. Антисептика. Асептика. Операція.

Тема 1. Введення в хірургію. Гігієна у хірургічному стаціонарі. Робота середнього персоналу в умовах хірургічного відділення.

Етапи розвитку хірургії, вітчизняні хірургічні школи; організація хірургічної допомоги в Україні. Правила поведінки у хірургічній клініці. Питання хірургічної деонтології. Структура хірургічної клініки. Поняття про гігієну у хірургічному стаціонарі з метою профілактики розповсюдження госпітальної інфекції. Гігієна тіла, одягу медперсоналу, гігієна білизни і одягу хворих. Обов'язки постової та старшої медичної сестри. Пост медичної сестри. Медична документація. Медичні маніпуляції: термометрія, ін'єкції (техніка проведення).

Тема 2. Десмургія. Поняття, визначення.

Перев'язочний матеріал. Правила накладання. Типові бинтові пов'язки. Пов'язки на голову, шию, грудну клітку. Догляд за хворими, оперованими на голові, шиї, грудній клітці.

Тема 3. Десмургія. Догляд за хворими, оперованими на органах черевної порожнини, промежині, кінцівках.

Пов'язки на живіт, промежину, кінцівки. Догляд за хворими з переломами. Гіпсова техніка. Проби на якість гіпсового порошку. Правила гіпсової техніки.

Тема 4. Асептика.

Стерилізація перев'язочного матеріалу і операційної білизни. Організація роботи в операційній. Хірургічна обробка рук хірурга та операційного поля. Ознайомлення з методикою виготовлення серветок, тампонів, кульок. Підготовка операційної білизни та перев'язочного матеріалу до стерилізації, методи укладки в бікси Шимельбуша. Будова і робота автоклава, техніка безпеки. Методи підготовки рук хірурга до операції. Догляд за руками хірурга поза клінікою. Обробка операційного поля. Будова операційного блоку. Види приборань. Методи транспортування хворих в операційну. Правила одягання операційної білизни. Підготовка інструментів до стерилізації. Приготування миючих та дезінфікуючих розчинів. Проби на якість передстерилізаційної обробки інструментів. Методи стерилізації ріжучих, оптичних, загально-хірургічних інструментів. Види шовного матеріалу. Методи стерилізації шовного матеріалу.

Тема 5. Антисептика.

Догляд за хворими з гнійною патологією. Особливості догляду за хворими з гнійною патологією. Організація роботи гнійної перев'язочної. Особливості перев'язок і догляд за хворими з анаеробною інфекцією. Методи сучасної антисептики, їх характеристика. Утилізація перев'язочного матеріалу, забрудненого гнійними виділеннями.

Тема 6. Хірургічна операція.

Підготовка хворих до операцій. Догляд за хворими у післяопераційному періоді. Поняття про хірургічну операцію. Класифікація оперативних втручань, етапи виконання. Передопераційний період, його задачі. Особливості підготовки хворих до планових і термінових операцій. Передопераційний період: догляд за шкірою хворого, санація ротової порожнини, гоління волосся, очищення кишечника за допомогою клізм, гігієна білизни та одягу хворих. Основні принципи догляду за хворими у післяопераційному періоді. Профілактика можливих ускладнень. Харчування хворих. Динамічна лапароскопія при травмах органів черевної порожнини, її роль у діагностиці та веденні післяопераційного періоду. Особливості профілактики неінфекційних післяопераційних ускладнень при операціях на органах черевної порожнини.

Змістовий модуль 2. Кровотеча, крововтрата. Основи гемотрансфузіології.

Тема 7. Кровотеча.

Визначення та види кровотеч. Механізм самостійної зупинки кровотечі. Методи тимчасової зупинки кровотечі (пальцеве притискання, тиснуча пов'язка, закрутка, джгут,

турнікет).

Тема 8. Методи тимчасової зупинки кровотечі.

Проведення тимчасової зупинки кровотечі при артеріальній чи венозній кровотечі на кінцівках. Пальцеве притискання. Максимальне згинання кінцівки. Підвищене положення кінцівки. Прямий тиск на рану. Тиснуча пов'язка. Накладання джгута Есмарха. Накладання турнікету САТ. Використання підручних матеріалів.

Тема 9. Методи остаточної зупинки кровотечі.

Методи остаточної зупинки кровотечі: механічні, фізичні, біологічні. Судинний шов. Трансплантація, алопластика.

Тема 10. Вчення про кров. Препарати та компоненти крові. Сучасні кровозамінники.

Історія розвитку переливання крові. Методики визначення групи крові і резус-належності крові. Механізм дії перелитої крові та її компонентів. Препарати та компоненти крові. Кровозамінники, класифікація, показання до використання.

Тема 11. Переливання крові та препаратів крові.

Показання та протипоказання до переливання крові. Макроскопічне визначення якості крові. Визначення групової, індивідуальної та біологічної сумісності крові донора та реципієнта. Шляхи та методи переливання. Спостереження за хворим під час переливання, документація.

Тема 12. Можливі помилки і ускладнення при переливанні крові. Сучасні кровозамінники.

Можливі помилки і ускладнення при переливанні крові. Профілактика та перша допомога при ускладненнях гемотрансфузії.

Тема 13. Геморагічний шок.

Місцеві та системні симптоми кровотечі. Визначення величини крововтрати. Патофізіологічні механізми компенсації крововтрати. Класифікація кровотеч за об'ємом. Геморагічний шок. Клінічна картина геморагічного шоку. Визначення ступені важкості та стадії геморагічного шоку. Трансфузійно-інфузійна інтенсивна терапія геморагічного шоку.

Змістовий модуль 3. Загальна анестезіологія та реанімація.

Тема 14. Місцева анестезія.

Різновиди місцевого знеболення (пошарова інфільтрація, регіональна, спинномозкова, внутрішньокісткова). Препарати для місцевої анестезії. Показання, протипоказання. Можливі ускладнення.

Тема 15. Інгаляційний наркоз. Неінгаляційний наркоз.

Показання, протипоказання. Можливі ускладнення. Поняття про премедикацію. Препарати для інгаляційного, ендотрахеального наркозу. Стадії ефірного наркозу. Масковий наркоз, методика проведення. Будова апарату для інгаляційного наркозу. Типи дихальних контурів. Методика проведення ендотрахеального наркозу. Різновиди неінгаляційного наркозу. Препарати. Методики застосування. Ускладнення наркозу по стадіям і рівням.

Тема 16. Реанімаційні заходи у хірургічних хворих.

Термінові стани. Інтенсивна терапія і легенево-серцева реанімація. Показання і техніка проведення штучної вентиляції легень і непрямого масажу серця. Відпрацювання техніки легенево-серцевої реанімації на фантомі.

Змістовий модуль 4. Травматизм та пошкодження.

Тема 17. Рани і рановий процес.

Профілактика розвитку інфекції в рані. Лікування чистих ран. Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу у чистій рані. Характеристика окремих типів ран і перша допомога при них. Умови при яких виникає інфекція у рані і їх усунення. Структура чистої рани. Первинна хірургічна обробка рани. Види первинних швів. Лікування чистої рани в післяопераційному періоді. Особливості вогнепальних ран.

Тема 18. Інфіковані рани.

Перебіг ранового процесу у гнійній рані. Хірургічна обробка гнійної рани, види вторинних швів. Лікування гнійної рани в залежності від фази ранового процесу. Види

дренування гнійної рани.

Тема 19. Закриті пошкодження м'яких тканин, черепа.

Поняття про травматизм. Травматичний шок. Клінічні прояви закритого ушкодження м'яких тканин, черепа. Профілактика розвитку травматичного шоку.

Тема 20. Закриті пошкодження грудної клітки.

Травми грудної клітки. Клінічні прояви закритого ушкодження грудної клітки. Плевральна пункція. Пневмоторакс, клінічна картина, діагностика, лікування. Перша допомога при напруженому пневмотораксі. Гемоторакс, клінічна картина, діагностика, лікування.

Тема 21. Закриті пошкодження органів черевної порожнини.

Травми органів черевної порожнини. Внутрішньоочеревинна кровотеча. Пошкодження порожнистих органів. Клінічні прояви. Методи діагностики. Перша допомога. Методи лікування. Оцінка тяжкості стану, прогнозу летальності та вибору хірургічної тактики при бойових ушкодженнях.

Тема 22. Переломи.

Механізм виникнення. Утворення кісткового мозолу. Перша допомога при переломах. Визначення перелому. Класифікація. Механізм виникнення перелому. Види зміщень кісткових уламків. Утворення кісткового мозолу. Клінічна картина. Методи діагностики. Надання першої допомоги при переломах, її задачі. Засоби транспортної іммобілізації. Будова шин Дітеріхса і Крамера. Надання першої долікарської допомоги хворому з переломом. Накладання шин з підручних матеріалів, Крамера і Дітеріхса. Використання противошочкових шин при переломах кісток тазу.

Тема 23. Лікування переломів у стаціонарі. Вивихи.

Основні задачі лікування переломів у стаціонарі. Основні види закритого та відкритого лікування. Знеболення. Фіксаційний і екстензійний методи лікування. Показання до оперативного втручання. Методи оперативних втручань при переломах. Наслідки лікування переломів. Вивихи, поняття. Класифікація. Механізм виникнення. Клінічні прояви. Диференційна діагностика між переломом та вивихом. Лікування вивихів.

Тема 24. Опікова хвороба. Відмороження. Електротравма.

Класифікація опіків по глибині, площі, важкості. Клінічні прояви термічних опіків. Симптоматика опіків хімічними сполуками. Променеві опіки. Періоди перебігу опікової хвороби. Перша допомога при різних видах опіків. Лікування опіків у стаціонарі. Лікування опікової хвороби згідно перебігу. Види оперативних втручань при опіках. Відмороження. Визначення. Ступені. Клінічні прояви. Особливості надання першої допомоги хворому з відмороженням у до реактивного періоду. Лікування відмороження у стаціонарі. Електротравма, особливості перебігу. Надання першої допомоги при електротравмі.

Тема 25. Бойова хірургічна травма (догоспітальна допомога).

Особливості надання медичної допомоги при бойових діях та надзвичайних станах. Організація та зміст медичної допомоги пораненим і травмованим в умовах бойових дій. Поняття про рівні надання медичної допомоги. Протокол Tactical Combat Casualty Care. Використання алгоритмів MARCH, PAWS. Поняття про медичне сортування на етапах медичної евакуації.

Змістовий модуль 5. Хірургічна інфекція.

Тема 26. Хірургічна інфекція.

Хірургічна інфекція. Класифікація. Етіологія. Патогенез. Методи загального та місцевого лікування. Хірургічні аспекти проблеми ВІЛ.

Тема 27. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин.

Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: абсцес, флегмона, фурункул, карбункул. Клінічна картина. Методи діагностики і диференційної діагностики. Оперативні втручання при цих захворюваннях.

Тема 28. Гострі гнійні захворювання залозистих органів.

Гострі гнійні захворювання залозистих органів, м'яких тканин: гідраденіт, мастит, бешиха, лімфаденіт, лімфангоїт, парапроктит. Клінічна картина. Діагностика. Лікування.

Тема 29. Гнійні захворювання кисті.

Панарицій, флегмона кисті. Визначення, класифікація. Клінічна картина. Діагностика, Лікування.

Тема 30. Гнійні захворювання кісток.

Гострий гематогенний остеомієліт. Патогенез, утворення секвестральної капсули. Діагностика, лікувальна тактика. Види оперативного лікування. Хронічні форми остеомієліту, їх лікування.

Тема 31. Гостра специфічна хірургічна інфекція.

Правець. Дифтерія ран. Сибірська виразка. Етіологія, патогенез. Клініка. Методи діагностики. Лікування.

Тема 32. Гостра неспецифічна хірургічна інфекція.

Газова гангрена. Гнилісна інфекція. Етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, лікування.

Тема 33. Загальна гнійна інфекція (сепсис).

Ендогенна інтоксикація при гострій хірургічній інфекції. Сучасні положення поняття сепсис. Класифікація. Патогенетичні особливості протікання. Сучасні методи діагностики. Принципи лікування. Ендогенна інтоксикація при хірургічній інфекції. Методи детоксикації і імунотерапії. Хірургічні аспекти СНІДу і наркоманії.

Тема 34. Плеврит. Перитоніт.

Плеврит. Класифікація. Етіологія. Клініка. Діагностика. Принципи лікування. Перитоніт. Класифікація. Етіологія. Клініка. Діагностика. Принципи лікування.

Змістовий модуль 6. Основи клінічної онкології.**Тема 35. Пухлини. Класифікація, клінічні групи.**

Міжнародна класифікація. Диференційна діагностика злоякісного і доброякісного росту. Клінічна картина. Сучасні методи діагностики і лікування. Особливості хірургічного втручання в контексті невиліковного захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії.

Змістовий модуль 7. Змертвіння.**Тема 36. Гострі та хронічні порушення артеріального, венозного кровообігу та циркуляції лімфи.**

Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Сторонні тіла. Гострі та хронічні порушення артеріального, венозного кровообігу та циркуляції лімфи. Змертвіння, гангрена, нориця, виразка. Види, етіологія, клініка, диференційна діагностика, принципи лікування. Клініка сторонніх тіл різної локалізації, перша допомога.

Змістовий модуль 8. Курація хірургічних хворих**Тема 37. Методика обстеження та курація хірургічних хворих.**

Структура історії хвороби. Методика обстеження хворих. Сучасні лабораторні, інструментальні та апаратні методи досліджень. Повнота обстеження хворого. Формулювання діагнозу. Призначення лікування.

Тема 38. Курація хірургічних хворих.

Проведення клінічного обстеження хворого. Збір скарг, анамнезу хвороби, анамнезу життя. Проведення об'єктивного обстеження хворого: огляд, пальпація, перкусія, аускультация. Обґрунтування попереднього діагнозу. Призначення лабораторних, інструментальних та апаратних методів досліджень, їх аналіз. Обґрунтування методу лікування. Спостереження за хворим. Оформлення навчальної історії хвороби.

Тема 39. Курація хірургічних хворих.

Захист навчальної історії хвороби.

Тема 40. Диференційований залік.**4. Структура навчальної дисципліни**

Назви тем	Кількість годин				
	Всього	У тому числі			
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні

<i>Змістовий модуль 1. Десмургія. Антисептика. Асептика. Операція.</i>						
Тема 1. Введення в хірургію. Гігієна у хірургічному стаціонарі. Робота середнього персоналу в умовах хірургічного відділення. Етапи розвитку хірургії, вітчизняні хірургічні школи; організація хірургічної допомоги в Україні. Правила поведінки у хірургічній клініці. Питання хірургічної деонтології. Структура хірургічної клініки. Поняття про гігієну у хірургічному стаціонарі з метою профілактики розповсюдження госпітальної інфекції. Гігієна тіла, одягу медперсоналу, гігієна білизни і одягу хворих. Обов'язки постової та старшої медсестри. Пост медсестри. Медична документація. Медичні маніпуляції: термометрія, ін'єкції (техніка проведення).	5	2	0	2	0	1
Тема 2. Десмургія. Поняття, визначення. Перев'язочний матеріал. Правила накладання. Типові бинтові пов'язки. Пов'язки на голову, шию, грудну клітку. Догляд за хворими, оперованими на голові, ший, грудній клітці.	4	0	0	2	0	2
Тема 3. Десмургія. Догляд за хворими, оперованими на органах черевної порожнини, промежині, кінцівках. Пов'язки на живіт, промежину, кінцівки. Догляд за хворими з переломами. Гіпсова техніка. Проби на якість гіпсового порошку. Правила гіпсової техніки.	3	0	0	2	0	1
Тема 4. Асептика.	4	1	0	2	0	1

<p>Стерилізація перев'язочного матеріалу і операційної білизни. Організація роботи в операційній. Хірургічна обробка рук хірурга та операційного поля. Ознайомлення з методикою виготовлення серветок, тампонів, кульок. Підготовка операційної білизни та перев'язочного матеріалу до стерилізації, методи укладки в бікси Шимельбуша. Будова і робота автоклава, техніка безпеки. Методи підготовки рук хірурга до операції. Догляд за руками хірурга поза клінікою. Обробка операційного поля. Будова операційного блоку. Види прибирань. Методи транспортування хворих в операційну. Правила одягання операційної білизни. Підготовка інструментів до стерилізації. Приготування миючих та дезінфікуючих розчинів. Проби на якість передстерилізаційної обробки інструментів. Методи стерилізації ріжучих, оптичних, загально-хірургічних інструментів. Види шовного матеріалу. Методи стерилізації шовного матеріалу.</p>						
<p>Тема 5. Антисептика. Догляд за хворими з гнійною патологією. Особливості догляду за хворими з гнійною патологією. Організація роботи гнійної перев'язочної. Особливості перев'язок і догляд за хворими з анаеробною інфекцією.</p>	4	1	0	2	0	1

Методи сучасної антисептики, їх характеристика. Утилізація перев'язочного матеріалу, забрудненого гнійними виділеннями.						
Тема 6. Хірургічна операція. Підготовка хворих до операцій. Догляд за хворими у післяопераційному періоді. Поняття про хірургічну операцію. Класифікація оперативних втручань, етапи виконання. Передопераційний період, його задачі. Особливості підготовки хворих до планових і термінових операцій. Передопераційний період: догляд за шкірою хворого, санація ротової порожнини, гоління волосся, очищення кишечника за допомогою клізм, гігієна білизни та одягу хворих. Основні принципи догляду за хворими у післяопераційному періоді. Профілактика можливих ускладнень. Харчування хворих. Динамічна лапароскопія при травмах органів черевної порожнини, її роль у діагностиці та веденні післяопераційного періоду. Особливості профілактики неінфекційних післяопераційних ускладнень при операціях на органах черевної порожнини.	3	0	0	2	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	23	4	0	12	0	7
<i>Змістовий модуль 2. Кровотеча, крововтрата. Основи гемотрансфузіології.</i>						
Тема 7. Кровотеча. Визначення та види кровотеч. Механізм	4	1	0	2	0	1

самостійної зупинки кровотечі. Методи тимчасової зупинки кровотечі (пальцеве притискання, тиснуча пов'язка, закрутка, джгут, турнікет).						
Тема 8. Методи тимчасової зупинки кровотечі. Проведення тимчасової зупинки кровотечі при артеріальній чи венозній кровотечі на кінцівках. Пальцеве притискання. Максимальне згинання кінцівки. Підвищене положення кінцівки. Прямий тиск на рану. Тиснуча пов'язка. Накладання джгута Есмарха. Накладання турнікету САТ. Використання підручних матеріалів.	5	1	0	2	0	2
Тема 9. Методи остаточної зупинки кровотечі. Методи остаточної зупинки кровотечі: механічні, фізичні, біологічні. Судинний шов. Трансплантація, алопластика.	3	0	0	2	0	1
Тема 10. Вчення про кров. Препарати та компоненти крові. Сучасні кровозамінники. Історія розвитку переливання крові. Методики визначення групи крові і резус-належності крові. Механізм дії перелитої крові та її компонентів. Препарати та компоненти крові. Кровозамінники, класифікація, показання до використання.	4	1	0	2	0	1
Тема 11. Переливання крові та препаратів крові. Показання та протипоказання до переливання крові.	5	1	0	2	0	2

Макроскопічне визначення якості крові. Визначення групової, індивідуальної та біологічної сумісності крові донора та реципієнта. Шляхи та методи переливання. Спостереження за хворим під час переливання, документація.						
Тема 12. Можливі помилки і ускладнення при переливанні крові. Сучасні кровозамінники. Можливі помилки і ускладнення при переливанні крові. Профілактика та перша допомога при ускладненнях гемотрансфузії.	5	2	0	2	0	1
Тема 13. Геморагічний шок. Місцеві та системні симптоми кровотечі. Визначення величини крововтрати. Патофізіологічні механізми компенсації крововтрати. Класифікація кровотеч за об'ємом. Геморагічний шок. Клінічна картина геморагічного шоку. Визначення ступені важкості та стадії геморагічного шоку. Трансфузійно-інфузійна інтенсивна терапія геморагічного шоку.	3	0	0	2	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	29	6	0	14	0	9
<i>Змістовий модуль 3. Загальна анестезіологія та реанімація.</i>						
Тема 14. Місцева анестезія. Різновиди місцевого знеболення (пошарова інфільтрація, регіональна, спинномозкова, внутрішньокісткова). Препарати для місцевої анестезії. Показання,	3	0	0	2	0	1

протипоказання. Можливі ускладнення.						
Тема 15. Інгаляційний наркоз. Неінгаляційний наркоз. Показання, протипоказання. Можливі ускладнення. Поняття про премедикацію. Препарати для інгаляційного, ендотрахельного наркозу. Стадії ефірного наркозу. Масковий наркоз, методика проведення. Будова апарату для інгаляційного наркозу. Типи дихальних контурів. Методика проведення ендотрахеального наркозу. Різновиди неінгаляційного наркозу. Препарати. Методики застосування. Ускладнення наркозу по стадіям і рівням.	3	0	0	2	0	1
Тема 16. Реанімаційні заходи у хірургічних хворих. Термінові стани. Інтенсивна терапія і легенево-серцева реанімація. Показання і техніка проведення штучної вентиляції легень і непрямого масажу серця. Відпрацювання техніки легенево-серцевої реанімації на фантомі.	3	0	0	2	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	9	0	0	6	0	3
<i>Змістовий модуль 4. Травматизм та пошкодження.</i>						
Тема 17. Рани і рановий процес. Профілактика розвитку інфекції в рані. Лікування чистих ран. Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу у чистій рані. Характеристика окремих типів ран і перша допомога при них. Умови при яких виникає інфекція у рані і їх усунення. Структура чистої рани.	4	1	0	2	0	1

Первинна хірургічна обробка рани. Види первинних швів. Лікування чистої рани в післяопераційному періоді. Особливості вогнепальних ран.						
Тема 18. Інфіковані рани. Перебіг ранового процесу у гнійній рані. Хірургічна обробка гнійної рани, види вторинних швів. Лікування гнійної рани в залежності від фази ранового процесу. Види дренування гнійної рани.	4	1	0	2	0	1
Тема 19. Закриті пошкодження м'яких тканин, черепа. Поняття про травматизм. Травматичний шок. Клінічні прояви закритого ушкодження м'яких тканин, черепа. Профілактика розвитку травматичного шоку.	3	0	0	2	0	1
Тема 20. Закриті пошкодження грудної клітки. Травми грудної клітки. Клінічні прояви закритого ушкодження грудної клітки. Плевральна пункція. Пневмоторакс, клінічна картина, діагностика, лікування. Перша допомога при напруженому пневмотораксі. Гемоторакс, клінічна картина, діагностика, лікування.	3	0	0	2	0	1
Тема 21. Закриті пошкодження органів черевної порожнини. Травми органів черевної порожнини. Внутрішньоочеревинна кровотеча. Пошкодження порожистих органів. Клінічні прояви. Методи діагностики. Перша допомога. Методи	3	0	0	2	0	1

лікування. Оцінка тяжкості стану, прогнозу летальності та вибору хірургічної тактики при бойових ушкодженнях.						
Тема 22. Переломи. Механізм виникнення. Утворення кісткового мозолу. Перша допомога при переломах. Визначення перелому. Класифікація. Механізм виникнення перелому. Види зміщень кісткових уламків. Утворення кісткового мозолу. Клінічна картина. Методи діагностики. Надання першої допомоги при переломах, її задачі. Засоби транспортної іммобілізації. Будова шин Дітерікса і Крамера. Надання першої долікарської допомоги хворому з переломом. Накладання шин з підручних матеріалів, Крамера і Дітерікса. Використання противошокових шин при переломах кісток тазу.	3	0	0	2	0	1
Тема 23. Лікування переломів у стаціонарі. Вивихи. Основні задачі лікування переломів у стаціонарі. Основні види закритого та відкритого лікування. Знеболення. Фіксаційний і екстензійний методи лікування. Показання до оперативного втручання. Методи оперативних втручань при переломах. Наслідки лікування переломів. Вивихи, поняття. Класифікація. Механізм виникнення. Клінічні прояви. Диференційна діагностика між переломом та вивихом. Лікування	3	0	0	2	0	1

вивихів.						
Тема 24. Опікова хвороба. Відмороження. Електротравма. Класифікація опіків по глибині, площі, важкості. Клінічні прояви термічних опіків. Симптоматика опіків хімічними сполуками. Променеві опіки. Періоди перебігу опікової хвороби. Перша допомога при різних видах опіків. Лікування опіків у стаціонарі. Лікування опікової хвороби згідно перебігу. Види оперативних втручань при опіках. Відмороження. Визначення. Ступені. Клінічні прояви. Особливості надання першої допомоги хворому з відмороженням у до реактивного періоді. Лікування відмороження у стаціонарі. Електротравма, особливості перебігу. Надання першої допомоги при електротравмі.	6	2	0	2	0	2
Тема 25. Бойова хірургічна травма (догоспітальна допомога). Особливості надання медичної допомоги при бойових діях та надзвичайних станах. Організація та зміст медичної допомоги пораненим і травмованим в умовах бойових дій. Поняття про рівні надання медичної допомоги. Протокол Tactical Combat Використання алгоритмів про медичне сортування на етапах медичної евакуації.	3	0	0	2	0	1

<i>Разом за змістовим модулем 4</i>	32	4	0	18	0	10
<i>Змістовий модуль 5. Хірургічна інфекція.</i>						
Тема 26. Хірургічна інфекція. Хірургічна інфекція. Класифікація. Етіологія. Патогенез. Методи загального та місцевого лікування. Хірургічні аспекти проблеми ВІЛ.	3	0	0	2	0	1
Тема 27. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: абсцес, флегмона, фурункул, карбункул. Клінічна картина. Методи діагностики і диференційної діагностики. Оперативні втручання при цих захворюваннях.	3	0	0	2	0	1
Тема 28. Гострі гнійні захворювання залозистих органів. Гострі гнійні захворювання залозистих органів, м'яких тканин: гідраденіт, мастит, бешиха, лімфаденіт, лімфангоїт, парапроктит. Клінічна картина. Діагностика. Лікування.	3	0	0	2	0	1
Тема 29. Гнійні захворювання кисті. Панарицій, флегмона кисті. Визначення, класифікація. Клінічна картина. Діагностика, Лікування.	3	0	0	2	0	1
Тема 30. Гнійні захворювання кісток. Гострий гематогенний остеомієліт. Патогенез, утворення секвестральної капсули. Діагностика, лікувальна тактика. Види оперативного лікування. Хронічні форми остеомієліту, їх лікування.	3	0	0	2	0	1
Тема 21. Гостра	4	1	0	2	0	1

специфічна хірургічна інфекція. Правець. Дифтерія ран. Сибірська виразка. Етіологія, патогенез. Клініка. Методи діагностики. Лікування.						
Тема 32. Гостра неспецифічна хірургічна інфекція. Газова гангрена. Гнилісна інфекція. Етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, лікування.	3	0	0	2	0	1
Тема 33. Загальна гнійна інфекція (сепсис). Ендогенна інтоксикація при гострій хірургічній інфекції. Сучасні положення поняття сепсис. Класифікація. Патогенетичні особливості протікання. Сучасні методи діагностики. Принципи лікування. Ендогенна інтоксикація при хірургічній інфекції. Методи детоксикації і імунокорекції. Хірургічні аспекти СНІДу і наркоманії.	4	1	0	2	0	1
Тема 34. Плеврит. Перитоніт. Плеврит. Класифікація. Етіологія. Клініка. Діагностика. Принципи лікування. Перитоніт. Класифікація. Етіологія. Клініка. Діагностика. Принципи лікування.	5	2	0	2	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 5</i>	31	4	0	18	0	9
Змістовий модуль 6. Основи клінічної онкології.						
Тема 35. Пухлини. Класифікація, клінічні групи. Міжнародна класифікація. Диференційна діагностика злоякісного і доброякісного росту. Клінічна картина. Сучасні	3	0	0	2	0	1

методи діагностики і лікування. Особливості хірургічного втручання в контексті невиліковного захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії.						
<i>Разом за змістовим модулем 6</i>	3	0	0	2	0	1
<i>Змістовий модуль 7. Змертвіння.</i>						
Тема 36. Гострі та хронічні порушення артеріального, венозного кровообігу та циркуляції лімфи. Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Сторонні тіла. Гострі та хронічні порушення артеріального, венозного кровообігу та циркуляції лімфи. Змертвіння, гангрена, нориця, виразка. Види, етіологія, клініка, диференційна діагностика, принципи лікування. Клініка сторонніх тіл різної локалізації, перша допомога.	5	2	0	2	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 7</i>	5	2	0	2	0	1
<i>Змістовий модуль 8. Курація хірургічних хворих.</i>						
Тема 37. Методика обстеження та курація хірургічних хворих. Структура історії хвороби. Методика обстеження хворих. Сучасні лабораторні, інструментальні та апаратні методи досліджень. Повнота обстеження хворого. Формулювання діагнозу. Призначення лікування.	4	0	0	2	0	2
Тема 38. Курація хірургічних хворих. Проведення клінічного обстеження хворого. Збір скарг, анамнезу хвороби, анамнезу життя. Проведення об'єктивного обстеження хворого: огляд, пальпація, перкусія,	4	0	0	2	0	2

аускультация. Обґрунтування попереднього діагнозу. Призначення лабораторних, інструментальних та апаратних методів досліджень, їх аналіз. Обґрунтування методу лікування. Спостереження за хворим. Оформлення навчальної історії хвороби.						
Тема 39. Курація хірургічних хворих. Захист навчальної історії хвороби.	4	0	0	2	0	2
<i>Разом за змістовим модулем 8</i>	12	0	0	6	0	6
Тема 40. Диференційований залік.	6	0	0	2	0	4
Всього: годин:	150	20	0	80	0	50

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Вступна лекція. Поняття про хірургію. Історія розвитку. Хірургічні школи. Деонтологія в хірургії. Організація хірургічної служби в Україні. Організація хірургічної служби в умовах військових дій.	2
2	Асептика. Поняття, історія розвитку. Засоби профілактики та дезінфекції. Антисептика. Поняття, історія розвитку. Засоби антисептики: механічна, фізична, хімічна, біологічна, змішана.	2
3	Кровотеча. Поняття. Класифікація, клініка. Місцеві та загальні прояви кровотечі. Тимчасові та кінцеві способи зупинки кровотечі. Сучасні методи діагностики кровотечі.	2
4	Переливання крові. Групи крові, Rh-фактор. Методи визначення. Компоненти та препарати крові. Помилки та ускладнення під час переливання крові.	2
5	Кровозамінники. Механізми їх дії. Догляд за хворими після переливання крові та кровозамінників. Боротьба з ускладненнями, їх клінічні прояви та механізм розвитку.	2
6	Рани і рановий процес. Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу у чистій рані. Характеристика окремих типів ран і перша допомога при них. Умови при яких виникає інфекція у рані і їх усунення. Структура чистої рани. Первинна хірургічна обробка рани. Види первинних швів. Лікування чистої рани в післяопераційному періоді. Вогнепальні рани Особливості лікування вогнепальних поранень. Інфіковані рани. Перебіг ранового процесу у гнійній рані. Хірургічна обробка гнійної рани, види вторинних швів. Лікування гнійної рани в	2

	залежності від фази ранового процесу. Види дренування гнійної рани.	
7	Термічні ураження. Опіки. Опікова хвороба. Холодова травма.	2
8	Загальна гнійна інфекція (сепсис). Ендогенна інтоксикація при хірургічній інфекції. Методи детоксикації і імунотерапії. Гостра анаеробна інфекція: Анаеробна неклостридіальна гнилісна інфекція; анаеробна клостридіальна інфекція: газова гангрена. Пращець.	2
9	Запальні захворювання серозних оболонок, що утворюють порожнини. Плеврит. Перитоніт.	2
10	Гострі та хронічні порушення судинної прохідності. Порушення венозного відтоку, лімфовідтоку, мікроциркуляції. Некрози, гангрени, нориці, виразки. Лікування. Бойові пошкодження судин.	2
	Разом	20

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кіл-ть годин
1	Тема 1. Практичне заняття 1. Введення в хірургію. Гігієна у хірургічному стаціонарі. Робота середнього персоналу в умовах хірургічного відділення. Етапи розвитку хірургії, вітчизняні хірургічні школи; організація хірургічної допомоги в Україні. Правила поведінки у хірургічній клініці. Питання хірургічної деонтології. Структура хірургічної клініки. Поняття про гігієну у хірургічному стаціонарі з метою профілактики розповсюдження госпітальної інфекції. Гігієна тіла, одягу медперсоналу, гігієна білизни і одягу хворих. Обов'язки постової та старшої медсестри. Пост медсестри. Медична документація. Медичні маніпуляції: термометрія, ін'єкції (техніка проведення).	2
2	Тема 2. Практичне заняття 2. Десмургія. Поняття, визначення. Перев'язочний матеріал. Правила накладання. Типові бинтові пов'язки. Пов'язки на голову, шию, грудну клітку. Догляд за хворими, оперованими на голові, шиї, грудній клітці.	2
3	Тема 3. Практичне заняття 3. Десмургія. Догляд за хворими, оперованими на органах черевної порожнини, промежині, кінцівках. Пов'язки на живіт, промежину, кінцівки. Догляд за хворими з переломами. Гіпсова техніка. Проби на якість гіпсового порошку. Правила гіпсової техніки.	2
4	Тема 4. Практичне заняття 4. Асептика. Стерилізація перев'язочного матеріалу і операційної білизни. Організація роботи в операційній. Хірургічна обробка рук хірурга та операційного поля. Ознайомлення з методикою виготовлення серветок, тампонів, кульок. Підготовка операційної білизни та перев'язочного матеріалу до стерилізації, методи укладки в бікси Шимельбуша. Будова і робота автоклава, техніка безпеки. Методи підготовки рук хірурга до операції. Догляд за руками хірурга поза клінікою. Обробка операційного поля.	2